

EKSAMENSSAMARBEIDENDE FORKURSINSTITUSJONER
Forkurs for ingeniørutdanning og maritim høgskoleutdanning
Universitetet i Stavanger, Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Buskerud,
Høgskolen i Sogn og Fjordane, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Telemark,
Høgskolen i Østfold, Høgskolen i Ålesund, Sjøkrigsskolen, Rogaland kurs- og kompetansesenter,
Høgskolen i Vestfold

Eksamensoppgave

4. juni 2013

NORSK

Bokmål

**Eksamenstid:
5 timer**

**Hjelpemidler:
Ordbok/ordliste**

Andre opplysninger:
Dette oppgavesettet inneholder to oppgaver. Du skal svare på begge,
men ikke på alle deloppgavene. Se oppgavetekstene.

Vedlagt finner du også et utvalg tekster. Noen av tekstene inngår direkte i enkelte av oppgavene, mens andre kan inneholde noe bakgrunnsstoff. Se oppgavetekstene.

Oppgavesettet har tre tekstsider medregnet forsiden, og i tillegg fem vedlegg.

OPPGAVE 1

Forutsetning:

Flere universiteter og høyskoler jobber nå aktivt med å innføre digitale eksamener for alle studentene. Studentene er positive til planene. Du er studenttillitsvalgt og har ansvar for en stand på skolen din hvor dere skal argumentere for PC på eksamen.

Svar på begge oppgavene nedenfor:

- a. Forklar hvordan du vil gå fram for å organisere arbeidet med standen. Hva kan du gjøre for å få andre studenter til å engasjere seg i saken?
- b. Skriv et brev til skoleledelsen hvor du argumenterer for bruk av PC på eksamen. Bruk formelt brevoppsett med fingert avsender og mottaker.

OPPGAVE 2

Du skal svare på én av de fem oppgavene nedenfor, enten a, b, c, d eller e:

a. 11. juni 2013 er det hundre år siden norske kvinner fikk full stemmerett på lik linje med menn. Les vedlegg 1 og skriv en artikkel med overskriften: «Er kvinner og menn likestilte i Norge i dag?»

b. Vedlagt er en lederartikkel fra *Dagbladet* 2.1.2013, «Kongens oppgjør» (vedlegg 2).

Gjør greie for hovedsynet og argumentasjonen i denne lederen. Hva mener du om synspunktene i artikkelen? Begrunn meningen din.

c. Analyser og tolk diktet «Einsamflygar» av Halldis Moren Vesaas. Diktet er hentet fra *Utvalde dikt* (1957). Se vedlegg 3.

d. Les novellen «Annerledes» (vedlegg 4) og skriv en analyse av teksten.

e. Vedlagt er et leserinnlegg skrevet av Mats Valø: «En nasjon av skrikerunger», fra *Aftenposten* 25. februar 2013 (vedlegg 5).

Gjør greie for argumentasjon og saklighet i innlegget. Drøft deretter om nordmenn er blitt en nasjon av skrikerunger.

Er det likestilling i Norge?

Er diskusjonen om kvinner skal være på kjøkkenet avleggs, og har den yngre generasjonen fått til det andre prøver å oppnå? Hva med arbeidslivet, har alle kjønn like muligheter der? Tre elever ved Ullern videregående skole diskuterer problemstillingen: har vi likestilling i Norge, og er det forskjell på gutter og jenter?

Tekst: Skrevet av tre elever ved Ullern videregående skole.

I verden har vi forskjell på kvinner og menn. Jenter går på jentetoalett, gutter går på guttetoalett. Men her går skillet mellom likestilling, og normer og kjønn. I Norge handler likestillingen mellom kvinner og menn om at det skal være like rettigheter for alle. Jeg er en jente på 16 år, og jeg mener det er likestilling i Norge, men samtidig er vi langt i fra like.

I Norge har jenter like mye rett til å gå på skole som gutter. Når det gjelder stemmerett, har kjønn ingenting å si. Men det kan oppfattes at det ikke er full likestilling i for eksempel arbeidslivet. «Ønsker kvinnelig arbeider» kan det stå i en annonse. Men her bør det være slik at menn har like stor sjanse til å få jobben, hvis han er kvalifisert.

Hva likestilling er, oppfattes forskjellig av alle. Men her sett fra to perspektiver på likestilling, kan det først gå på hva vi har lov til. Sånn sett ser jeg at menn og kvinner har like rettigheter, i følge den norske grunnloven. En annen måte å oppfatte likestilling på, kan gå mer etter verdier og identitet. «She should be in the kitchen» er en påstand jeg ofte opplever i hverdagen, men ikke på en helt seriøs måte. Altså er det ikke alle som mener det like mye som enkelte gjør. Jenter og gutter er skapt forskjellig, og derfor oppstår det slike problemstillinger

«Blå er en guttefarge, rosa er en jentefarge». Dette går på mitt andre perspektiv på likestilling, verdier og identitet. Jeg tror det er viktig at vi har slike forskjeller, slik at en forstår at gutt er gutt, og jente er jente. Men hva vil *det* si? Vi finner alltid typiske forskjellige trekk blant gutter og jenter. Som for eksempel at jenter bruker sminke og hopper strikk, eller at gutter har voks i håret og sagger.

Ja, vi har likestilling i følge Norges lov, ettersom kvinner og menn har samme rettigheter. Men det oppstår stadig hendelser som fører til at kvinner eller menn kan føle seg krenket i forhold til likestilling. Ja, det er forskjell på gutter og jenter, vi er skapt sånn, og sånn vil det fortsette å være. Men med likestillingsloven, har vi like rettigheter, slik at forskjellen på gutt og jente holder seg innenfor visse grenser.

.....

Lovdata.no forteller meg at ikke bare står det skrevet at det skal være likestilling i Norge, men at staten og myndighetene er pålagt å aktivt jobbe for å oppnå dette fullstendig. Og da spesielt til kvinners fordel. For oss som vokser opp med skolen slik den er i dag, har vi ingen vei utenom likestillingen og debatten rundt dette siden myndighetene har bestemt at dette skal

være en del av vårt pensum i faget etikk. Noen ganger lurer jeg på om man overreagerer et problem vi hadde før som ikke lenger preger vår hverdag? Er vi kanskje blitt så vandt til å hele tiden skulle kjempe for egne saker at vi tilslutt ender opp med å ødelegge et system som faktisk fungerer bedre enn nesten alle andre steder i hele verden? Eller kanskje tar jeg feil og bare har vokst opp på feil side av byen eller i feil familie til å se hva som faktisk foregår?

Mye vil ha mer. I dag kan kvinner gå hvor de vil, si hva de vil, tro hva de vil og mene det de vil. De kan stemme, velge frisør-, elektro- eller studiespesialiserende linje ved videregående skole, hva enn de måtte ønske, beholde eller ikke beholde et ufødt barn uten at far til barnet eller foreldre skal ha et ord å si om den beslutningen. Og så klart skal de få lov til det. Men hva er det som mangler? Min oppfattelse ut ifra det vi lærer på skole og hjemme er at den voksne generasjon ikke mener det er full likestilling, men dette betyr vel ikke at den yngre generasjon ikke har fått dette til?

Samfunnsfagklassen, et enkelt sted å begynne med en relevant sammenheng. Vi har jo alle hørt den hysterisk festlige spøken om at «alle kvinner hører til på kjøkkenet» og ja, den har brakt opp diskusjoner med entusiastiske parter på alle sider av saken. Men sant skal sies; diskusjonen ender alltid med at guttene våre ikke bare innrømmer, men også klargjør tydelig at de selvfølgelig mener at vi ikke hører til på kjøkkenet, men heller der vi føler oss hjemme. Noen vil bli jurister, andre klesdesignere og tredje kanskje kokker, det får være opp til oss selv. Så kanskje er det ikke nødvendig å drille oss så hardt for at vi alle skal forstå at vi er like mye verdt og har de samme rettighetene, gutt eller jente, kvinne eller mann. Men igjen, hvem vet om det hadde vært like god likestilling blant ungdommers kjønn dersom vi ikke hadde fått banket det hardt nok inn i hodet før vi begynner å skape egne meninger.

Vår kvinnelige lærer stilte oss en dag et spørsmål som lød noe sånt som «Er det full likestilling dersom jeg ikke kan gå helt naken gjennom Slottsparken i svarte natten uten å bli voldtatt?» Alle ble fort enige om at det er det ikke. Da tenkte jeg: Det er jo full likestilling mellom kjønnene i denne klassen dersom alle 30 er enig dette? Med et eksempel som dette tenker sikkert flere at det er en selvfølge at normalt fungerende mennesker ikke ser på voldtekt som legitimt eller etisk riktig, men ikke alle steder i verden tenker de som oss. Vi har jo alle hørt om voldtektene i den islamske delen av verden der de mener det er kvinnens feil at hun blir voldtatt fordi hun fristet mannen. Med en uttalelse som dette er synes jeg det er viktig å påpeke at det ikke er Koranen som sier at dette er rettferd, men gamle moraler.

Vi lever alle i en stor verden, selv om globaliseringen har gjort den liten nok, men forskjellige kulturer, forskjellig oppdragelse, forskjellig vennekrets, vi lever alle forskjellige liv som former oss til den vi er. Så selv om jeg har vokst opp i en familie der meninger ikke ropes for kraftig ut fordi jeg skal lære å skape dem selv, i et hjørne av verden der i hvert fall jeg mener kun luksusproblemer skaper debatt, er det sikkert ikke alle ungdommer i Norge som føler det slik. Jeg som enkeltperson kan selvfølgelig ikke komme med en slags fasit på om det er likestilling mellom kjønnene blant norsk ungdom, men som tenåring, både lillesøster og storesøster, skoleelev, samfunnsborger og meg selv mener jeg at likestillingen i Norge ikke blir bedre enn den er i dag.

.....

Debatten angående likestillingen i Norge har pågått i lang tid. Det er flere sterke meninger om det er likestilling i Norge eller ikke, men det er tydelig at likestillingen har endret seg

betraktelig etter 1913. Siden den dag hvor kvinnene først fikk stemmerett har dagens kvinner blitt mer og mer likestilt i forhold til menn. Etter min mening er det nå jevnet ut på de fleste måter, med et mulig unntak av arbeid. I enkelte stillinger i enkelte jobber kan det forekomme forskjell på lønn i mannens favør, men i andre stillinger kan lønningene også være høyere for kvinner. Andre snakker også om at det ikke er likestilling innen idrett, som for eksempel i skihopp. I skihopp for kvinner er interessen langt mindre enn i skihopp for menn, og dette kan være en grunn for at kvinnene ikke har de samme godene innen denne, og andre idretter. Uansett, siden 1913 har det vært store omveltninger når det kommer til likestilling i samfunnet, og etter min (og en stor del av befolkningens) mening, er det nå så å si likestilt mellom kvinner og menn i samfunnet. Det kan være marginale forskjeller på noen steder, men disse forskjellene biker begge veier når det kommer til fordeler og ulemper.

Kilde: <http://fett.no/2012/05/er-det-likestilling-i-norge/>

21 Meninger Debatt ONSDAG 2. JANUAR 2018

Leder

Kongens oppgjør

LIKESTILLING OG LIKEVERD var de underliggende temaene i både statsministerens og kongens nyttårstaler. Jens Stoltenberg hyllet dem som kjempet fram kvinners stemmerett for 100 år siden. Det var en revolusjon, hvor Norge gikk foran, og som har ført til at Norge i dag er verdens likestilte land. Det betyr likevel ikke at vi er i mål når det gjelder likestilling, verken internasjonalt eller her hjemme. Likestilling handler heller ikke bare om kjønn.

DE SISTE ÅRA har kongens taler vært overraskende politiske i temavalg og innhold, og i kraft av hans nøytrale posisjon, ofte med større brodd og tyngde enn statsministeren. Kongen er hevet over partipolitikk, men når han snakker varmt om integrering og det flerkulturelle samfunnet, går han rett inn i en av tidas mest opphetete og konfliktskapende politiske debatter.

DET VAR PÅFALLENDE at kongen verken uttrykte bekymring for norsk kulturarv eller fremhevet dens særstilling, slik enkelte politikere har gjort sist høst. Tvert om hevdet han at det ikke lenger gir mening å snakke om Norge isolert, og at vi må erkjenne at vi er en del av et stort, globalt fellesskap. Det fordrer respekt for ulike kulturer og forskjeller. Samtidig skulle han ønske vi i større grad kunne søke etter det som forener oss som mennesker; uforstått, det skjer ikke i dag.

Harald er også

muslimenes konge.

STORT KLARERE KAN IKKE kongen uttrykke seg uten å peke direkte på dem som søker det motsatte. Harald er også muslimenes konge. Det var, på kongelig vis, et høflig, men bestemt oppgjør med innvandrerfiendtlige holdninger og religionskonflikt. "Det er den enkeltes oppgave å arbeide med seg selv for å bli et helt og trygt menneske. Klarer vi det, kan vi også gi andre frihet til å være seg selv", var kongens visdomsord. Det er all grunn til å håpe at mange lyttet og tok det til seg.

KONGENS TALE ER på mange måter en bekymringsmelding. Når han velger å vie store deler av talen til å advare mot fordommer og splid i befolkningen, er det ikke grepet ut av lufta. Det er en reell bekymring for at politiske krefter skal ødelegge fellesskapet. Samtidig er det viktig å minne om at innvandring til Norge i all hovedsak er en suksesshistorie som mares av unntakene og politikk. Derfor er også kongens oppfordring om ikke å la enkeltpersoner ødelegge for fellesskapet, viktig å ta med seg.

VI ER TO DAGER INN i et valgår som er blant de mest spennende på lang tid, fordi det kan forandre det politiske landskapet slik vi kjenner det. For første gang er det en reell mulighet at Fremskrittpartiet kommer i regjering. Det er mange deler av Frp's politikk som har nærmet seg sentrum for å gjøre seg spiselig for Høyre. Partiets kjenne tegn er at det stjeler fra alle leire. En ting er likevel uforandret. I asyl- og integreringspolitikken fortsetter fremtredende representanter å spre frykt og skape konflikt. Vi er enig med kongen i at det er et samfunnsyn som ikke lenger har mening.

Einsamflygar

av Halldis Moren Vesaas (1907-95)

Barn, ikkje le av den fuglen
Som flaksar så hjelpelaust av stad
Vinden har skilt han frå dei andre
Som flyg over havet i ei jamn, tett rad

Vinden valde ut denne eine
Og kasta han ut av den usynlege lei
Som fuglar av hans slag plar følgje
Han er ikkje lenger ein av dei

Sin eigen veg må han finne
Eller – om han trøytar om litt
Gi tapt, la seg falle, gå under
Slik går det desse einsame titt

Det mørknar vidt over havet
Ei frostnatt kvesser sine jarn
Ein fugl flyg einsam under stjerner
Ikkje gråt for den fuglen, barn ~

Annerledes

Av Ingunn Holmen

Alle jenter har en hore i seg. Det er sant! Mange vil garantert protestere – inkludert meg selv. Men det hjelper ikke, slik er det bare.

Jeg står foran speilet, men vegrer meg for å åpne øynene. Den utringede, korte kjolen, den kraftige sminken. Det er bildet av en hore jeg vil komme til å se, et ludder – ei jente. Ei jente som har pynta seg, som for en gangs skyld føler seg litt fin. Den velduftende parfymen – åh, den vil i hvert fall gjøre suksess i kveld. Guttene kommer til å sverme rundt meg, varte meg opp som en fin dame, – og det liker jeg.

Hvorfor er jeg så dum? Hvordan kan jeg la meg lure av disse udyrene som kun gir meg oppmerksomhet fordi jeg er ... en hore? Og attpåtil like det, la dem holde handa på rumpa mi når vi danser tett, la dem klemme og småkysse, hviske søte ord i øret mitt.

Jeg åpner øynene langsomt – og begynner å smile. Wow, jeg tar meg virkelig flott ut. Som i transe står jeg slik en stund og beundrer synet av meg selv. Deretter lar jeg øyelokkene gli halvveis ned på øyet slik at jeg får et virkelig sexy blick, åpner munnen slik jeg har sett jentene i porno-bladene gjør det, skyver brystet fram og rumpa ut, og lar så hendene gli langsomt og intenst nedover fra brystet og mot lårene.

Og så blir jeg kvalm. Dette var virkelig dumt av meg. Er det no' rart at gutter synes jenter er dumme som noen brød og bare en gjeng med billige luddere når jeg, til og med jeg, står her inne på rommet mitt og oppfører meg slik? Jeg går lutrygget vekk fra speilet og setter meg på senga. Sukker tungt. Det blir nok ikke no' fest på meg i kveld. Ikke for at jeg hadde regnet med det heller. Kanskje like greit, det er en farlig verden, mennesker er farlige – særlig gutter. De vil aldri komme til å forstå slike som meg.

Jeg river kjolen halvveis av meg, gnir øyesminken utover så det ser ut som om jeg har grått, buster til håret. Så går jeg bort til speilet igjen. Jeg ser ut som et voldtektsoffer, i hvert fall slik jeg tenker meg at et voldtektsoffer må se ut. Lurer på hvordan det er? Det er jo sånt som skjer – med jenter.

Det banker forsiktig på døra. Ikke noe å være redd for, jeg har selvfølgelig låst døra som alltid. Det er moren min. ”Harald? Nå begynner fotballkampen på tv! Jeg ville bare si ifra.”

Kilde: <http://ndla.no/nb/node/4565>

En nasjon av skrikerunger

Leserinnelegg av: Mats Valø (20), 25/2-13

Vi mister oss selv i jakten på å diskutere, demoralisere og «ta» andre på at det de sier er feil.

Vi skriver 2013 og det er kult å være rappkjefte, direkte og hensynsløs. Ja, faktisk oppfordres vi til å si vår mening, blogge våre mangler og *tvitre* til #Ruter hver gang bussen er tre minutter forsinket. Vi er snart ferdige med desserten her i Norge, og jeg ytrer uro for hva som kommer til å skje når den hvite kaka og konjakken kommer på bordet.

Mercedes til barnehagen

Vi er i den fordelaktige situasjonen at vi bor i landet Norge, med sin jantelov, demokrati og selvinnsikt. Oljen, den stille kollektivtrafikken, vår vidunderlige natur, ja til og med halv skatt i desember har vi lurt oss selv til så vi kan gi hverandre det lille ekstra til jul. Norge er den ungen som blir levert med Mercedes i barnehagen. Vi har det så godt at vi kan tillate oss å være litt overlegne. Vår ytringsfrihet gir oss muligheten til å si hva vi vil, når vi vil, hvor vi vil. Vi er blitt et folk som diskuterer alt. Vaktbikkjene har aldri før vært så mange som i dag. Påstår du at en vegg er rød, må du forvente at fem andre arresterer deg i den påstanden og sier at veggen på ingen måte er rød. I Norge har vi så mange innfallsvinkler til saker og så mange plattformer å uttrykke oss på. Vi er blitt så vant til å uttrykke oss om ting vi mener, at vi glemmer hvorfor vi mener det. Vår kunnskap har gjort oss kyniske. Vår smartheit har gjort oss harde og fiendtlige. *Det er typisk norsk å være kritisk*, ville Gro Harlem Brundtland sagt om hun skulle adressere landet i dag. Nordmenn tenker for mye og føler for lite. Har vi mistet veien vår?

Beundrer de stille

Treningen, bakingen, solnedgangene og pusen til naboen er kommet for å bli. Det er ikke sant at Facebook gjør blind - Facebook gjør klok.

Teknologisk utvikling er ikke å unngå når det kommer til hvordan vi kommuniserer i dag. Alle har en stemme og alle vil bli hørt. Alle vil bli hørt fordi de har en lovfestet rett til å bli hørt. Så blir spørsmålet, om fordi man har lov til å kommentere alt som skjer, betyr det da at man må? Er det blitt slik at fordi jeg kan uttale meg, så må jeg gjøre det? Jeg har alltid beundret de som er stille. Ikke fordi de nødvendigvis tror deres synspunkter er mindre viktige enn andres, men fordi de ikke alltid trenger å brodere det ut. En god venn av meg er ikke av den brautende arten. Han sitter ofte i det stille hjørnet og observerer. Når han imidlertid sier noe, blir resten av forsamlingen stille. For mens andre har vært opptatt av å få sitt ord sagt, koste hva det koste vil. Han min venn lyttet og gjort opp sin mening i det stille. Nå han nå fremlegger sine synspunkter, tier de fabulerende talerne av skam. Tatt med buksene nede kjenner de på ydmykheten til han som skjenket dem kaffe da de kom. Han som ydmykt nok ikke så på seg selv som noen bedre enn andre, ikke for oppmerksomhetens skyld skjenket kaffe, men for vennlighetens skyld.

Vil jobbe med noe kreativt

Vi er blitt så opptatt av å markere oss her i Norge, for enhver pris skal vi ha det vi har rett på og litt til. I et mylder av nordmenn på jakt etter det de vil oppnå, ser jeg vi mister moralen, legger igjen skammen hjemme og glemmer hvem vi var. Det er nemlig ikke lenge siden det å respektere andre var en norm i Norge. Ydmykhet var et ord i unge menneskers vokabular, og man jobbet for det man ville ha. Man forlangte det ikke, bare fordi man kunne. Jeg er født på 90-tallet og fått den gaven at jeg skal være kreativ. Det er lett. Jeg skal jobbe resten av livet mitt med det jeg liker og gjøre, og det skal være lett for meg. Jeg har alt jeg trenger og må ikke stå opp klokka seks for å gå på arbeid. Det er et frynsegode å få gjøre det man vil. Og jeg sier på ingen måte at man ikke skal gjøre akkurat det, men man skal ha i bakhodet en ydmykhet. En ydmykhet for at ikke alle andre kan gjøre akkurat som du. *Du skal ikke tro du er noe*, er en feil måte å ordlegge seg på. Du skal tro du er noe, men du skal vite hvorfor.

Kritikk kamouflert som ytringsfrihet

Det er den grunnleggende moralen og de gode verdiene som må tvitres om. Vi mister oss selv i jakten på å diskutere, demoralisere og *ta* andre på at det de sier er feil. Som nordmann må du skjønne og akseptere at din stemme ikke alltid skal bli hørt. Liker du ikke tanken, gjør det. Og det handler ikke om jantelov, det handler om å kjenne sin plass.

Bloggnasjonen Norge går i bresjen for kritikk kamouflert som ytringsfrihet. Jeg mener vi bør kritisere, kommentere og diskutere, men jeg mener vi bør gjøre det på de riktige premissene.

Vi kan begynne med å ta av oss lua når vi kommer inn. Åpne en dør for en fremmed. Ikke være så forbanna selvhøytidelige. En kollega på jobb sa han sluttet om han ikke fikk forfremmelse. Et egoistisk ultimatum blottet for selvinnsikt. Hadde han vært rette mann for jobben, ville han ikke hatt noe behov for å markere seg. Den som snakker høyest og mest, er ikke nødvendigvis han som har rett.

Opptakskrav på Twitter

Den norske skolen lærer oss å ha en mening selv om vi ikke har en. Skriv et leserinnlegg om der du beskriver de negative sidene ved dette emnet. Skriv åtte innlegg til der du finner på meningene dine mens du skriver. Som ungdom ender du opp med å ta ting ut av luften for å levere.

Problemet er at vi har altfor mange drømmende ateister, for mer enn å formidle drømmer, formidler de ønsket om å ha en drøm. Ønsket om å ha en sak å kjempe for.

Jeg er fullstendig enig med Tina Fey når hun sier det burde være opptakskrav på Twitter. Altfor mange får uttrykke seg hensynsløst på dette mediet.

For hva det er verdt, drøm, tenk, snakk, i den rekkefølgen. Men igjen, det er jo jeg som skriver dette innlegget. Hovmod er en statue nå.

Kilde: <http://www.aftenposten.no/meninger/sid/En-nasjon-av-skrikerunger-7129043.html>

